

معرفی رشته داروسازی

رشته داروسازی بخشی از علوم پزشکی است که در رابطه با تولید و ساخت دارو، بررسی وضعیت دارو در بدن انسان و موجودات زنده و میزان تأثیر دارو در سلامت جامعه و کم کردن بحران‌های بیماری‌زا نقش ایفا می‌کند. به عبارت دیگر رشته داروسازی به شناخت ماده مؤثر، فرموله کردن این ماده (تبدیل ماده مؤثر به فرمی که قابل مصرف برای بیمار باشد مثل قرص، کپسول، شربت یا استفاده از روش‌های تزریقی) و بررسی اثرات دارو بر بدن بیمار می‌پردازد. شاید جالب باشد که بدانید حدود ۳۰ تا ۵۰ درصد علت ناموفق شیوه مداوای یک بیمار، به دارو مربوط می‌شود؛ یعنی کیفیت دارو، انتخاب نوع دارو و نحوه استفاده از دارو (این که بیمار دارو را با چه مواد غذایی یا داروهای دیگر استفاده کرده است) می‌تواند اثر دارو را تضعیف کند. و این وظیفه یک داروساز است که علت را تشخیص دهد و در این زمینه پزشک معالج را راهنمایی کند..

داروسازی تلفیقی از علوم پایه و بالینی است و به همین دلیل توانمندی در دروس فیزیک، شیمی و زیست‌شناسی برای این رشته ضروری است. همچنین دانشجوی این رشته برای ارائه خدمات به بیماران باید بتواند با افراد به درستی ارتباط برقرار کرده و خوب صحبت کند و در ضمن فردی سخت‌کوش و جدی باشد چون دروس این رشته بسیار فراگیر و متنوع بوده و هم جنبه حفظی و هم جنبه تحلیلی دارد و در نتیجه به همت و تلاش قابل توجه نیازمند است.

حدود ۹۰ درصد فارغ‌التحصیلان این رشته جذب بازار کار می‌شوند که از این میان بیش از ۸۰ درصد جذب داروخانه‌ها و مابقی در صنایع داروسازی (صنعت ساخت و کنترل دارو) و کارخانه‌های آرایشی - بهداشتی مشغول به کار می‌شوند یا در کارهای اجرایی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی فعالیت می‌کنند. از سوی دیگر در حال حاضر حدود ۹۷ درصد داروهای مورد نیاز کشور (از نظر عددی) در کارخانه‌های متعدد داروسازی داخل کشور ساخته می‌شود و بدون شک این کارخانه‌ها به کارشناسان داروسازی نیاز دارند. این در حالی است که اکثر کارخانه‌های داروسازی کشور دارای واحدی به نام واحد تحقیقات هستند و امکان فعالیت‌های تحقیقاتی برای فارغ‌التحصیلان علاقه‌مند مهیا است.

تاریخچه رشته و پیشرفت‌های جدید

با توجه به نیاز بشر به درمان بیماری‌ها و همچنین پیشرفت علم شیمی و بیولوژی و همچنین ارتباط تنگاتنگ علوم مختلف و همچنین گشوده شدن عرصه برای ارائه روش‌های جدید درمانی با استفاده از داروهای جدیدتر و موثرتر رشته داروسازی از ابتدای قرن بیستم به عنوان یک رشته مستقل مطرح گردید که این امر در ایران با استقلال این رشته از پزشکی و تاسیس دانشکده داروسازی در سال ۱۳۱۳ در دانشگاه تهران محقق گردید. به مرور زمان و با توجه به نیاز کشور به استفاده از خدمات داروسازان و همچنین احساس ضرورت بر تدوین برنامه‌های تحصیلی این رشته، دانشکده‌های داروسازی دیگری در تبریز، اصفهان، مشهد، اهواز و سپس شهید بهشتی، کرمان، شیراز، ساری و کرمانشاه تاسیس گردید. همچنین برنامه رشته داروسازی به

صورت مدون در سال ۱۳۶۱ توسط شورای انقلاب فرهنگی ارائه که این برنامه با کمی تغییر در سال ۱۳۶۷ بازنگری گردیده است. امروزه علاوه بر تاسیس دانشکده های داروسازی هر دانشکده به لحاظ رشد و تحولات عظیم علمی اقدام به تاسیس مراکز تحقیقاتی و همچنین با توجه به نیاز جامعه به خدمات تخصصی تر اقدام به تاسیس و راه اندازی رشته های تخصصی نموده است.

فلسفه تدوین برنامه (ارزشها و باورها)

حفظ سلامت انسان و محیط زندگی وی از حقوق اصلی او محسوب می شود و در رشته داروسازی نیز با توجه به کاربردهای تعیین کننده آن در تامین سلامت جامعه در راستای تحقق عدالت اجتماعی، بر مد نظر گرفتن این حق اساسی تاکید می شود. دانشمندان مسلمان و ایرانی در شناخت محیط زندگی و داروها پیشقدم بوده اند و در این برنامه بر روح حاکم بر فرهنگ غنی ملی در زمینه های اقلیم شناسی و جنبه های اخلاقی بخصوص اخلاق پزشکی تاکید دارد. همچنین از نیازهای اساسی انسانها تمایل به رشد و تعالی است و انسانها فطرتا طالب شناخت بهتر خلقت هستند. لذا در این برنامه بر افزودن اطلاعات، ایجاد نگرشهای لازم و تقویت جنبه پژوهشگری و دستیابی به نهانهای خلقت توجه می شود و سعی می گردد با بکارگیری شیوه های جدید و قدیم تعلیم و تربیت در جهت افزایش قدرت تفکر، استقلال، تصمیم گیری و افزایش توان حرفه ای فراگیرندگان با توجه به نیازهای جامعه و اولویت های ملی با بهره گیری از فراگیری مداوم گام برداشته شود.

رسالت

ماموریت اصلی تربیت دانش آموختگانی است که می توانند در نظام های بهداشتی و تامین سلامت و آموزشی، پژوهشی، برنامه ریزی و خدماتی مربوط به داروها انجام وظیفه کنند با تربیت این نیروها تامین سلامتی پیشرفت خواهد داشت. همچنین با استفاده از متدها و تکنیکهای جدید ساخت دارو و ارائه مشاوره به تشخیص درمان و پیش گیری از بیماری ها کمک می شود. بطور کلی این رشته بر خلاقیت، نوآوری، کارگروهی و اخلاق حرفه ای نیز تاکید دارد.

چشم انداز

در یک دنیای در حال تغییر و تحول و پیشرفت، دانش آموخته داروسازی نقش موثر و کارآمدی در ارتقای سطح علمی در مقطع آموزش و پژوهش و پاسخ گویی به نیازهای در حال تحول خدمات بهداشتی جامعه را با همکاری سایر متخصصین گروه پزشکی خواهند داشت. امید می رود با اجرای موفق این برنامه آموزشی سطح علمی در این رشته ارتقا یافته و در حد استانداردهای بین المللی باشد و کشور و جامعه را با پیشرفت های علمی دنیا هماهنگ نماید. مطابق استانداردهای بین المللی، دکتر داروساز باید جایگاه های واقعی خود را در حلقه درمان جامعه کسب نماید. لذا امید می رود که این رشته بتواند لاقلا در ده سال آینده جایگاه واقعی خود را از لحاظ رفع نیازهای حرفه ای و وابسته در سطح ملی و حتی بین المللی کسب نماید.

اهداف کلی

از دانش آموختگان این رشته انتظار می رود اطلاعات عمومی کافی در جنبه های مختلف علوم دارویی داشته و نیازهای جامعه را در این ارتباط حل نماید . اهداف کلی این رشته عبارتند از:

الف- برآوردن نیازهای عمومی آموزشی و پژوهشی برای فهم بهتر علم داروسازی و عوامل مرتبط با این علم

ب- آشنایی با پژوهش های علمی و عملی در حیطه علوم دارویی

ج) افزایش مهارت ها و آگاهی ها در خصوص

شناخت کامل خصوصیات داروهای موجود در فارماکوپه دارویی

توانایی اداره داروخانه های عمومی و تخصصی و راهنمایی بیماران و مشاوره پزشکان در استفاده درست از داروها

ساخت داروها و مواد آرایشی بهداشتی در حد داروخانه

ساخت داروها و مواد آرایشی بهداشتی در صنعت

کنترل کمی و کیفی داروها و مواد غذایی و آرایش بهداشتی

پیشگیری از سمیت و عوارض جانبی داروها و اطلاع رسانی داروها

آشنایی با مراجع و رفرانس های داروسازی و علوم دارویی

توان شناخت و برنامه ریزی برای حل مسائل مرتبط با دارو و سلامت در سطح ملی

فرهنگ ها و عقائد جوامع گوناگون

امور پژوهشی و آموزشی محیط پیرامون خویش

تحکیم اخلاق حرفه ای

نقش های دانش آموختگان رشته داروسازی عبارتند از

نقش خدماتی-اجرایی

در داروخانه شهری به عنوان مسئول بر حسن اجرای امور نسخه پیچی و راهنمایی متقاضیان خدمات داروئی نظارت داشته و ارائه خدمات می نماید.

در داروخانه بیمارستانی به عنوان مسئول فنی بر حسن اجرای امور نسخه پیچی و تامین داروهای بخش های مختلف بیمارستان و راهنمایی متقاضیان خدمات داروئی نظارت داشته و ارائه خدمات می نماید.

نقش مشاوره ای و آموزشی

در داروخانه اعم از شهری و بیمارستانی در انتخاب و مصرف صحیح داروها به بیماران و پزشکان کمک نمایند با ارائه اطلاعات صحیح به پزشک و بیمار باعث کاهش عوارض سمی و جانبی داروها گردد.

نقش مدیریتی

در سازمانها و موسسات داروئی به عنوان مدیر فعالیت نماید.
در کلیه امور مربوط به دارو اعم از ارتباط با کارخانه های داروسازی یا دیگر مراکز تولید دارو ، و شبکه های بهداشتی در سطح اجرائی و نظارتی ارائه خدمات نمایند.
در کارخانه های داروسازی بر ساخت و کنترل داروها به عنوان مسئول فنی نظارت نمایند.

نقش پژوهشی

با توجه به اهداف رشته، با مطالعه پیرامونی در خصوص الگوی مصرف دارو و نوع بیماری ها منطقه فعالیت به افزایش سطح آگاهی پزشکان در آن منطقه مشخص کمک نماید.
در بخش های پژوهشی شامل مراکز تحقیقاتی و همچنین تحقیق و توسعه کارخانه های داروسازی ارائه خدمات نماید.

وضعیت ادامه تحصیل در مقاطع بالاتر

رشته های تخصصی دارو سازی که در حال حاضر در داخل کشور رایج می گردند عبارت است از : شیمی دارویی ، مفردات پزشکی، رادیو فارماسی، فارماکولوژی، مواد خوراکی و آب شناسی، فرآورده های آرایشی و بهداشتی، دارو سازی بیمارستانی، فرآورده های بیولوژیک، زهر شناسی . علاوه بر رشته های یاد شده، فارغ التحصیلان رشته دارو سازی عمومی می توانند در تخصص های علوم پایه پزشکی نظیر : بیوشیمی، انگل شناسی پزشکی، میکرب شناسی پزشکی، فیزیولوژی، آمار حیاتی، تغذیه، ایمنولوژی، ویروس شناسی و ژنتیک نیز شرکت نمایند.